

Tieteen termipankki

Monitieteisen termihankkeen kokous

Muistio 17.9.2015

Käsiteltävänä terminä: merkki

Osallistujat: Janne Gustafsson, Markku Roinila (pj), Tiina Onikki-Rantajääskö, Tomi Visakko, Tiina Käkälä-Puumala, Kaarina Pitkänen-Heikkilä, Janne Vanhanen, Aino Kukkonen (siht)

Juuso-Ville Gustafsson alusti merkki-käsitteen moninaisuudesta ja toi esiin strukturalistisen ja filosofisen perinteen. Saussure on usein se, josta lähdetään. Hän käsitteli erityisesti näkemykset dyadisista ja triadisista merkkimalleista. Yksi-, neli- ja kuusipaikkaisuus harvinaisuuksia, menevät yleensä luokittelujen ulkopuolelle.

Parhaillaan on menossa nykyisen suppean merkki-sivun laajennus, ja hän pohti kuinka laaja määritelmä käsitteelle tarvitaan, kuinka paljonko käsitehistoriaa tulee mukaan. Yleinen, teorian tason määritelmä, vanhemmat näkemykset, nykyvirtaukset? Seuraavina työn alla ovat: ikoni, indeksi ja symboli.

Todettiin, että merkki on yksi vaikeimmista ja laajimmista, ja että sitä ei tarvitse saada kerralla valmiiksi. Todettiin, että merkki voi toimia kattoterminä. Tärkeästä termistä voi lähteä vaikka parikymmentä alasivua. Markku Roinila suositteli tuomaan esiin teoreetikoiden itse käyttämät nimitykset. Seurasi yleistä keskustelua merkin käsitteestä eri aihealueilla.

Aino Kukkonen toi esiin, että teatterisemiotiikkaa oli keskeinen suuntaus 1970-80-luvuilla, kun huomattiin semiotiikan mahdollisuudet analyysivälineenä. Merkki on keskeisenä käsitteenä jäänyt käyttöön, vaikka tutkimussuuntaukset ovat alalla muuttuneet. Teatterisemiotiikalle tulisi tehdä oma sivunsa esittävien taiteiden aihealueelle. Samoin Tiina Käkälä-Puumala totesi, että semioottinen kirjallisuudentutkimus voi saada oman sivunsa, mutta kirjallisuudentutkimuksen alla olevan semiotiikka-sivun sisällöt voi siirtää semiotiikan omille sivuille. Semiotiikantutkijat ovat usein olleet kirjallisuudentutkijoita. Estetiikan alalla semiotiikka on yhteydessä taiteentulkintaan liittyviin kysymyksiin. Tiina Onikki-Rantajääskö totesi, että myös lingvistiikan näkemystä tarvitaan merkki-termin suhteen.

Keskustelua myös merkin määritelmässä olevasta sanasta "jokin". Jokin joka esittää jotain... Löytyisikö parempaa ilmaisua esim. entiteetti, olio tms.? Kokouksessa käytiin yhdessä läpi millä aihealueilla on tällä hetkellä oma sivu merkki -termille. Näitä olivat: kielitiede, kieliteknologia, ilmatiede, tsimbako roodiba, laguage tehchonology, semiotiikka. Keskusteltiin niistä sekä todettiin parantamisen varaa.

Muistutettiin kaikkia linkkaustyön tärkeydestä eli niitä lisää, jotta käsitteelliset yhteydet tulevat paremmin näkyviin. Termit eivät ole yksinäisiä, vaan aina suhteessa toisiinsa.

Todettiin tarve tehdä yhteisten termien lista syksyn aikana ja keskusteltiin laajemminkin yhteisistä termeistä. Ehdotettiin, että ei vain koota word-listaa kokouksessa, vaan selvitetään onko mahdollista tehdä monitieteisen termityön hankkeen sivulle online-lista, joka elää.

Seuraava kokous on 22.10.2015 ja aiheena on realismi.